

(life in always empty)

Sötét van és nehéz füstszag. Valamit erősen szorítok. Valami erősen hozzám szorul. A nagyszüleimnél vagyok. Mindenre éjszaka borul, és ott fekszem közöttük. Jobbomon a nagyapám dohányzik az ágyban fekvé. Látom, ahogy cigarettájának parazsa ide-oda vándorol a sötétben. Nagypapa köhög, krárog, néha nagyokat köp a parkettára. Ahányszor felébred az éjjel, mindig rágyújt; a füst és a krárogás gyakran felébreszt. Van egy alvóbabám. Úgy hívom, Manócska. Őt szorítom magamhoz, ha valamitől félek. Nagypapától félek. De csodálom is rettenthetetlenül természetes gonoszságát. Nagypapám valamiért nyugtalan, abból érzem, ahogy idegesen nagyokat szív a talpas cigarettájából. Te voltál?, kérdi rekedt hangon. Köp egyet. Hallgatok, nem tudom, miről van szó, de izmaim készenlétre feszülnek, a diófáról lógó megnyúzott állatok képei peregnek elmém vetítővásznán. Láttam, hogy a rendőrgyerekek játszottak a pataknál. Te elmondtad neki a puskát. Nincs idő tiltakozni, nagyapám hangjából pusztítani készülő fenyegetés sarjad. Hirtelen átvetődöm a nagyapám teste fölé, ahogy meztelen talpam a parkettához ér, megcsúszom egy köpésfolton. Ha elterülök, oda a meglepetés, mindennek vége. Kezemmel a sötétbe markolok, a jobbommal el is kapom a nyitott ajtó kilincset. Nem gondolkodom, egy erős húzással kikapapultálom magam a konyhába. Az üveges ajtó szerencsére nyitva, felrántom, máris a veranda hideg kövén csattognak a talpaim. Kirohanok a kertbe, a csillagok fényénél jól látszik a létra fenyegető árnya. Elrohanok a diófa alatt, a baromfiudvar ajtajának kallantyúját egy gyors mozdulattal kiakasztom a helyéből, nem bajmólok azzal, hogy a másik oldalon visszaakasszam. Most nem érdekel, milyen állatok kószálnak át a kertbe. A ház irányából ordítás harsan, egy golyó süvít el a fejem mellett, mintha a nagymamám kérlelő hangját is hallanám. Feltépem az istálló ajtaját, bevetődöm a tehénszagú szénába, majd négykézláb teperni kezdek a földön, jobbra egy ablak derengő körvonalait látom. Amilyen gyorsan csak tudok, odamászom hozzá. Nem is ablak az, hanem egy nyílás, éppen kiférek rajta. Próbálok kis testem átpréselni a szűk résen, amikor hangokat hallok a hátam mögöl. Egy erőset taszítok magamon, mire kinn is vagyok. Meglepődöm, mert térden csúszom a talajon, mintha, de nem is mintha, ez jég, tényleg jég, és gyorsan haladok, mert hamar rájövök a helyes technikára. A két kezemet használom botként, velük segítem a folyamatos siklást, már vagy húsz méterre járok az istállótól, amikor újra meghallom az ismerős hangokat. Aztán egy dörrenést. Egy golyó zúg el méterekkel a testem mellett. A nagymamám a lövés pillanatában félrelökhetette az öreg karját, gondolom. Gyanúm beigazolódni látszik, amikor ordítást, majd egy csattanást hallok. Amint eléri a tudatomat, hogy a nagymamám valószínűleg már nem képes hátráztatni nagyapámat, pánikba esem, próbálok fokozni a tempót. Biztos vagyok benne, hogy az öreg most tutira akar menni, hosszan céloz, s csak akkor húzza meg a ravaszt, ha a fejem stabilan a puska távcsövének célkeresztjében lesz. NEEEEEEEEEEEEEEEEEE!, ordítom, s mintha az ordítás lenne az oka, hirtelen beszakad alattam a jég. A nagyapám hangosan felröhög, majd odakiált nekem. Ússzál, bazmeg! Egy lövedék csapódik a közelemben a jégkásás vízbe. Ússzál, bazmeg!, ismétli az öreg. Ússzál, te kis mocskos vamzer! És én úszni próbálok, de egyrészt a vizes ruhám lefelé húz, másrészt nem tudok úszni. Két kezemmel hadonászom, csapkodok, hol a jeges vizet püfölöm, hol pedig egy-egy nagyobb jégdarabot trafálok telibe. Nem haladok. Az öreg egyre jobban szórakozik. Megereszt néhány kósza lövést, az egyik után jégzilánkok csapnak a fülemben, s kétségbeesésemben már azt fontolgatom, nem küzdök tovább. A kopasz kislányra gondolok, aki megpróbált meggyőzni, ugorjunk le a nyolcemeletes kórház tetejéről. Miért is nem hallgattam rá? És amikor éppen feladnám, s hagynám, hogy a testem lesüllyedjen a jég alá, felharsan a nagyapám hangja. Na, elég ebből a bohóckodásból! Minden sejtemmel érzem, hogy az öreg céloz, s bármelyik következő pillanatban szétloccsanthatja az agyamat egy acéllövedék. Mégis kapálózom és csapkodok. Újra a kopasz

kislányra gondolok. Haragszom rá, hogy nem löktem le a tetőről. MOST! Ahogy alámerülök, még hallom a kilótt golyó süvítését.

Lassan térek magamhoz az álomból. Egy buszon ülök, néhány ismeretlen arc hajol fölém aggódva. Jól van?, kérdi egy fiatal nő, fuldokolva csapkodott álmában, teszi hozzá. Még szerencse, hogy nem ül maga mellett senki, jegyzi meg egy pufidzsekis férfi. De én, mintha nem érdekelne még ez sem, csak annyit kérdezek, hol vagyunk?. A fiatal nő egy olyan város nevét mondja, ami egy kétjegyű szám, semmi más. Mire én megkérdem, miért álltunk meg itt, ez a hely nem is volt a programban. A fiatal nő türelmesen elmagyarázza, hogy a hivatalos programmal hamarabb végeztek, mint tervezték, ezért az egyik utastársuk javaslatára álltak meg ebben a városban, hogy sétáljanak egyet a nevezetes kastély parkjában, igyanak egy kávé, egyenek egy finom sütit a közeli cukrászdában. Mire álommorcosan annyit mondok csupán, megyek mindjárt, csak előbb összeszedem kicsit magam.

Ahogy leszállok a buszról, ahogy a kastélypark felé indulok, az álom jár a fejemben. Arra gondolok, mióta várom már, hogy megszólítson valami, egy helyzet, egy szó, egy látvány, egy álom. Ötven éve biztos vagyok benne, hogy szólítva leszek, folyamatosan dresszíroztam magam a pillanatra. Nem tudtam, legfeljebb csak sejtettem, mire szólítottam. De készen álltam bármire. Alvó ügynökként éltem életem, kudarcos kapcsolatokban, boldogtalan gyerekek társaságában, időnként felrúgva mindent, mert a feladatom elmondhatatlan volt, s így magányra kényszerített. Nem hittem semmiben, nem szerettem senkit, a gyűlöletemet legalább egy darabig növelték a frusztráló, mert felesleges évek, de aztán kopni kezdett bennem a sötét. Észre fogom-e venni ezek után, ha szólítottam, vagy az is megtörtént már, csak a fásultságom képtelenné tett, hogy meghalljam az üzenetet? A kastélyparkban járok, amikor felötlik bennem a gondolat, nem figyelmeztetett-e az álom, hogy közel értem ahhoz, amire egész hiábavalónak tűnő életemet tétként és gonosz áldozatként helyeztem. Régen álmodtam már rettegve tisztelt nagyapámmal, és volt itt még valami, egy jel, amire fel kellett volna figyelnem, de félttem, hogy elvitettem a pillanatot. Csak abban bízhattam, hogy valahonnan megerősítést kapok.

Miközben gondolataim sűrűjében botladozom, észlelem, hogy jobbra egy lépcsősor vezet a park egy alacsonyabban fekvő, teraszzerű részébe. Moccan bennem a hang gazdateste, fordul egyet, lehet, sűg is valamit, de a külső-belső zajoktól és zörejektől nem hallom. Mintha tinnitusz kínozna, amivel folyamatosan zavarnak a fejemben egy olyan adót, amelyről tudják, hogy ötven hosszan rövid év alatt talán egyszer sugároz majd, akkor is csak néhány percig, de az üzenet olyan fontos, annyira életbe vágó, hogy elfojtásához nem engedhető meg egyetlen pillanatnyi csend sem.

Lassan lesétálok a lépcsőn, balra egy raktárépületet látok, de biztos vagyok benne, hogy az számomra nem lehet érdekes, jobbra fordulok hát a kavicsos sétányon. Egy hosszú épület oldalánál találok magam, amelynek falai üvegből vannak. Odabent vadonélő állatok kitömött hulláit látni kisebb-nagyobb csoportokba rendezve. Őzeket, szarvasokat, menyétet, hódot, mindenféle madarakat, muflont. Muflont. Most mintha hallanám. Igen. Halkan, de különös hangsúllyal ismételteti bennem egy hang a szót: muflon. Megtorpanok. Mi ez? Az álom, amelyben vadász nagyapám elől menekülök, aztán ez a hely, egy erdő modellje. Elöttem, a szabadban egy fából készült vaddisznómama túrja az avar borította földet egy valóságos tölgy tövében, körötte fa vaddisznókölykök. Ez nem lehet véletlen, mint ahogy az üvegszemű muflon sem. Nagyapám sokszor eldicsekedett velem, hogy részt vett ennek a nem őshonos állatnak az országba telepítésében és meghonosításában. A hang is a muflon szót ismételtette, tehát... Izgatottan, szinte futva kerülöm meg a hatalmas tölgyet, mint aki már bizonyos benne, hogy újabb várva várt meglepetésekben lesz része. És igen, hát persze. Az út egy sövénylabirintus bejáratához vezet, amelynek közepén, mintha őrtoronyként, egy magasles áll, rajta, az erdészek jellegzetes zöld egyenruhájában, egy ismerős, nagyon is ismerős alak. Nincs időm a döbbenettől ledermedni, mert az alak éppen rám céloz a puskájával. Hasra vetem magam, így nem látom a torkolattüzet, s a golyó nem tép az agyvelőmben. A sövény lehullott leveleinek fanyar illatát érzi az orrom, míg a fülem nagyapám hangjaként azonosítja a felém áramló szitokáradatot. Nagypapa, ne lőj, én vagyok, az unokád! Csend lesz hirtelen, akkora csend, hogy tisztán hallom végre, mit sűg nekem a belső

hang. Egy számot ismételveg kitartóan, annak a városnak a szám-nevét, ahol most a hideg őszi földbe igyekszik simulni testem. Mint a párna csücskét gyerekkoromban, a keserű avart harapom, hogy fel ne üvöltsek. A megvilágosodás akkora fénnel söpör végig bennem, hogy a vakító fehérségből dadogva bontakozik ki a felismerés. Hiszen. Hiszen ez. Hiszen ez az a hely. Hiszen ez az a hely, ahol minden elkezdődött. Vagyis nem pont az, de látszik onnan az itt, tehát innen odalátni. Nagypám hangja töri szilánkosra a csöndet. Minden szava a bőr alá hasító üvegcserep. Hazudik maga. Maga egy hazug! Hogy lehetne az unokám, amikor majdnem annyi idő, mint én? Az én unokám odaát van, a folyó túlsópartján kezelik, a kórház legfelső, nyolcadik emeletén, ahol az örülteket is. Azért vagyok itt, hogy vigyázzak rá, hogy az ilyen cigányfajzatok, mint maga, ne férjenek hozzá. Még az apját és az anyját sem engedem a közelébe. Meg kell edzeni a kis szarost, mert mi lesz belőle különben? Valami akarategyenge buzeráns!

Öldmegöldmegöldmeg, üvölti bennem a hang. Kiköpöm a számból a leveleket, és határozott hangon félbeszakítom nagypám monológját. Arra csak emlékszik, drága nagypám, hogy én meséltem el a rendőr fiának, hogy magának van egy engedély nélkül tartott jugoszláv távcsöves puskája. Meg is kergetett miatta, még utánam is lőtt azzal a kurva puskával. Csak amikor kimondtam, amikor már késő, akkor döbbenek rá, hogy megint összekevertem az álmaimat a valóságos történésekkel. Olyan magas labdát adok ezzel a nagypámnak, hogy ő hirtelen tegezésre váltva csapja oda nekem. Nem köphetnél be te engem senkinek. Nem is éltél még akkoriban. Ki nem élt?, gondolom. Ki az a te? Most. Most megakasztottam. De a nagypám pillanatnyi szünet után határozottan szónokol tovább. Hallhattad te ezt a történetet bárkitől, mert mindenki ismerte a faluban. Nem téged kergettelek meg, hanem azt a mocskos komenista rendőrt, mert el akarta kobozni a legjobb puskámat. Szóval megint ez a te, aki ki is?, gondolom, és tudom, hogy már nyeresre állok. És a szaloncukorpapírba csomagolt fadarabok, amiket maga hetekig farigcsált és csiszolatott titokban, hogy megviccelje karácsonykor az unokáit, és jól mulathasson a csalódottságukon? Az öreg az emlékre nyers őszinteséggel felröhög. Ezt is bárki mesélhette neked a családból, tényleg jó muri volt. De már nincs megállás, nincs kegyelem. És amikor a Panaszkutya seggébe dugta a cumimat, hogy leszoktasson róla, azt ki látta kettőnkön kívül? Kinek a rémálmaiban kísért még most is a félelmében nyüsztve inaló kutya képe, aki a maga komisz természetének köszönhetően szánni való nevét, mert maga józanul is úgy bánt vele, mint a családjával, a feleségével, a gyerekeivel? Ütötte-verte, megalázta, élvezte, hogy szenvedni látja, s akibe akkor rúgta a legnagyobbat, amikor megalázkodva a talpa alá bújt.

Mit keresel itt, amikor te odaát vagy?, morogja az öreg. Kelj fel, gyere ide, nézd meg a saját szememmel, ha nekem nem hiszel. Érzem, hogy az ügyem nyert ügy, már ha ebben az ügyben lehet nyerni egyáltalán, óvatosságból mégis teszek egy utolsó próbát. Honnan tudjam, hogy nem puffant le? Az előbb is rám lőtt, kiáltom neki színlelt felháborodással. Ugyan már, tőled nem féltem azt a kis szarost, nem értem, mi történik itt, de annyit még én is tudok, hogy visszafelé nem árthat magának az ember. Tegye le a fegyvert, aztán jöjjön le a magaslesről, instruálom a nagypámat. Magam is alig hiszem, de az öreg engedelmeskedik, sőt, még ő segít nekem, hogy a sövénylabirintusban megtaláljam a legrövidebb utat. Ötven év után mégis megtörténik hát az, amire egész életemben készültem, itt már nem szabad elhibázni egy pillanatot sem, töprengem, míg szembe nem találok magam a nagypámmal. Nincs semmi udvariaskodás, semmi megjátszott öröm abban, ahogy egymás szemébe fúrjuk pillantásunkat. Eredj, nézd meg, mutat a létra teteje felé a nagypám, ott a puskám, tudod, az a jugoszláv, van rajta egy Zeiss távcső, azzal még a kórtermekbe is belátsz. Fürgén felmászom a magaslesre, a nagypám komótosan követ. Az egyik sarokba támasztva áll a puska. A kórház felé nézünk. Ott a nyolcemeletes épület hatalmas tömbje, előtte park, nem messze tőlünk kanyart ír le egy zagyva folyó. Odaát mintha nyár lenne, süt a nap. Sejtem már, mit mitől választ el a folyó. Az öreg a kezembe nyomja a puskát. Mondtam, hogy használd a távcsövet, morogja, Zeiss, a legjobb márka. Miközben laza célzó pozíciót veszek fel, a vállgödrömbe támasztom a puska tusát. Először a napsütötte túlsó parkot pásztázom végig a távcsővel. Kis pokrócokon mindenfelé látogatók és betegek. Esznek, isznak, kártyáznak, fejtik a Füles rejtvényeit. Tudtam, annyira tudtam, hogy ezt fogom látni, éppen ezt, pontosan ezt, mégis megszédülök egy pillanatra. Lassan beszívom, majd ugyanolyan

lassan kieresztem a hűvös őszi levegőt. A kórház fala mentén a tetőig siklik a tekintetem, ahol két kisgyereket látok, egy kopasz kislányt és egy szőke kislányt. Egymás kezét fogva ülnek a tető szélén, a napsütésbe lógázzák a lábuk. A kislány kérdez valamit. A szőke kislány is le tudnám olvasni a kérdést, de pontosan ismerem a párbeszédet. Miért nincs hajad?, kérdezem szinte egyszerre a kislánnyal, mint valami szuper gyors szinkrontolmács. A választ már a kopasz kislánnyal teljesen egyszerre mondom. A mostohaanyám tépte ki. Mit zagyválsz itt össze? Már gyerekeknek sem voltál teljesen normális, bőfögi a nagyapám a hátam mögül, mire én nagy erővel hátralendítem a puskát. Tusa az öreg mellkasának csapódik, s a váratlan taszítástól a nagyapám hanyatt repül lefelé a magaslesről, hallani, ahogy közben a létrához verődik a teste, nagy puffanással ér földet, ordítana talán, de csak nyöszörögni képes. Nagypapa kiszállt, gondolom, mert biztos vagyok benne, hogy az alatt a rövid idő alatt, amennyi a jelenetből még hátra van, az öreg már nem lesz képes befolyásolni a dolgok alakulását. Ismét a vállamhoz emelem a fegyvert, megkeresem a gyerekeket a tetőn. Éppen időben találom meg őket, mert a kopasz kislánnyal tudom mondani a szövegét, ugorjunk. Majd ötven évvel azelőtti önmagammal ismétlem, ha leugrunk, meghalunk; meghalni nem rossz? Közben mély levegőt veszek, melyet lassan engedek ki, s míg a kopasz kislánnyal suttogom - nem, meghalni olyan...; többé már senki se bánt, többé már semmi se fáj - célra tartok, s puhán meghúzom a ravaszt. A kopasz kislány élettelen teste a napsütötte park felé zuhan. A lövés pillanatában néhány ápoló és takarító jelenik meg a tetőn, a döbbsent kislány felé rohannak. Levegő be, majd lassan ki, a kislány feje a célkeresztben. Már csak végre kell hajtanom azt a kibaszott kontrollált elsütést.

HADNAGY GYÖRGY: Tükröződés - 1983

